

ivan supek POVIJESNO OBAVIJEŠTENE IZVEDBE...

Umjesto članka ili barem uvoda u ovaj temat (nekoliko vezanih članka) o povijesno obaviještenom načinu izvođenja glazbe iz pera naših dugogodišnjih suradnika posudit ću jedan citat iz emisije koju sam pripremio pred više od 30 godina za III. program Hrvatskog radija i potom kratki komentar. Evo prvo tog citata:

"Izvoditi glazbu starih majstora nije jednostavno, budući da tu, za razliku od standardnog romantičnog repertoara, ne postoji neprekinuta tradicija izvođenja, dakle, ne postoje uzori, ne postoji izvođačka rutina. Zbog toga se nažalost događa da kod izvedbi na originalnim instrumentima najvažniji zahtjev - onaj umjetnički vrijedne interpretacije, biva zapostavljen na račun zahtjeva glede upotrebe starih instrumenta, ispravnog tonaliteta i dinamike itd.. Zato mi se čini da nije oportunističko zadržavanje standardnih instrumenata ukoliko glazbenici na njima lakše i bolje sviraju, već je prije oportunističko prihvaćanje originalnih instrumenata, pod pritiskom tržišta i gramofonskih kompanija, ukoliko za to sami glazbenici i nisu spremni..."

Problem interpretacije već kreće kod iščitavanja notnog teksta, što nije ni jednostavno ni jednoznačno jer stari majstori nisu baš sve zapisivali, što je davalo određenu slobodu izvođačima. Tako se npr. generalbas ili basso continuo nije potpuno označavao. Jedno od najpopularnijih djela baroka, Vivaldijeva "Četiri godišnja doba", snimljeno je u mnogo verzija, ali ih je malo u kojima je generalbas tretiran na isti način. Vivaldi je označio da dionicu generalbasa izvode "organo e violoncello", međutim izraz "organo" se u baroku rabio za sve instrumente na tipke, a u nekim njegovim koncertima se jasno iz uputa sviraču vidi da

on prvenstveno misli na čembalo. No današnji izvođači toga se baš i ne pridržavaju. U izvedbi Nicholausa Harnoncourta s ansamblom Concertus musicus dionica generalbasa izvodi se uz ostalo i na orguljama, kod Neville Marrinera i The Academy of St Martin in the Fields čembalo i violončelo "potpomažu" orgulje, violine, fagot i teorba, dok na nešto starijoj izvedbi Zagrebačkih solista na čelu s Antoniom Janigrom generalbas čine samo čembalo i violončelo. Meni se čini da u Harnoncourtovoj izvedbi pogrešan dinamički odnos između orgulja i gudača daje najjači pečat izvedbi i pretvara ove koncerte u koncerte za orgulje. Za što su možda krivi i snimatelji. Na Marrinerovoj izvedbi preraznovrsni generalbas počinje smetati i zato mi se čini da je tu ipak najprimjerenija upotreba čembala i violončela, kao što su to činili Zagrebački solisti."

Drago mi je što su se tijekom proteklih desetljeća pojavile mnoge odlično svirane i snimljene ali i sjajno interpretirane izvedbe (npr. Fabio Biondi sa sastavom Europa Galante) koje ipak nadmašuju meni još uvijek dragu izvedbu Zagrebačkih solista. Osim odličnih izvedbi povijesno informirani izvođači su nam kroz to razdoblje "otkrili" i pregršt novih ne samo kompozicija nego i kompozitora. No, sve što je "novo" nije i dobro, a sve što je "staro" nije i loše. Kolega Davidović s pravom hvali Fricsayevu izvedbu Mozartovih simfonija. Nema boljih po mom sudu, drugačijih - da, podjednako dobrih - da, ali boljih - to ne. Definicija velike interpretacije je da je ona neprolazna, a sve ostalo su ipak samo puka naklapanja. Drugi je problem što mnoge izvedbe brzo prestaju biti "velike" i izlaze iz mode. No, tijekom vremena je neumitan i nesmiljen, i to na koncu daje perspektivu i "konačnu" ocjenu (vidjeti tekst/ove našeg urednika Mihalyia).